

Poslední zájezd: 2019 Polsko

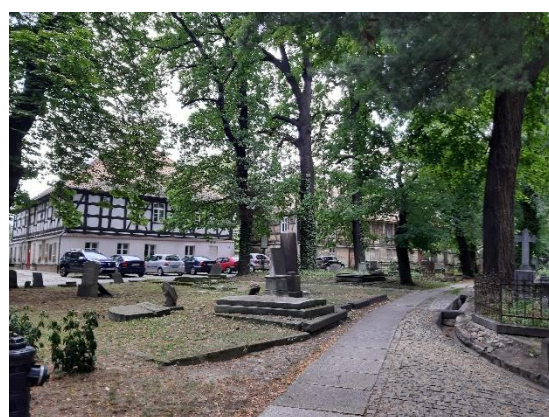
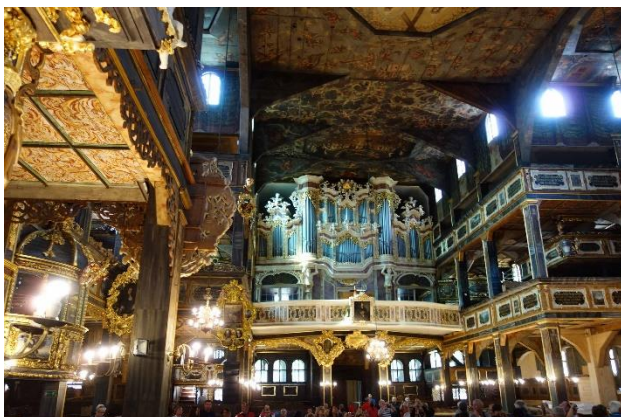
(neděle 4.8. ráno – neděle 11.8. krátce před půlnocí)

- 4.8. Praha – Králiky – Świdnica – Wrocław¹ – Poznań
- 5.8. Poznań – Toruń – Gdynia
- 6.8. Gdynia – Łeba – Gdynia
- 7.8. Gdynia – Gdaňsk – Malbork – Olsztyn
- 8.8. Olsztyn – Mazurská jezera – Olsztyn
- 9.8. Olsztyn – Varšava
- 10.8. Varšava – Krakov
- 11.8. Krakov – Brno – Praha

I když jsme se v posledních letech cítili během zájezdů a po nich dost unaveni, přece jen i v roce 2019 jsme neodolali a prohlíželi katalogy. Zájezd jsme si našli. Uvědomili jsme si, jak málo známe sousední Polsko, a tak jsme se nechali nalákat na zájezd nazvaný lákavě "Cestou polských králů až k dunám Baltského moře" (S upřesňující informací Świdnice (Unesco) • Vratislav • Poznań • Toruń (Unesco) • Gdyně • Łeba • Słowiński národní park (Unesco) • Gdaňsk • Malbork (Unesco) • Mazurská jezera • Mikolajki • Olsztyn • Varšava (Unesco) • Krakov (Unesco) – Bez nočních přejezdů). Menší projetá vzdálenost a noci trávené v hotelích v nás potlačily obavy z únavy, a tak jsme i navzdory poněkud delší době na cestě, než na jakou jsme si zvykli při minulých zájezdech, jsme se rozhodli jet. Slugovi se k nám nepřipojili, u nich přibyla jako argument proti cestě skutečnost, že Jára mnohé z cílů zájezdu už viděl. Zájezd skutečně stál za to. Začátek byl organizován poněkud netradičně a došlo při něm i k mírnému zádrhelu. Odjížděli jsme od Wilsonova nádraží menším autobusem bez průvodce, a to do Králik, kde jsme vystoupili a čekali na zájezdový autobus s průvodcem a účastníky z Brna, který tam měl dojet asi současně s námi, avšak poněkud se zdržel a myslím, že čekání na něj trvalo asi 1 až 2 hodiny. Já jsem docela rád trochu poznal Králiky. Další program proběhl bez zdržení, a tak jsme zdržení nemuseli litovat. Projeli jsme kladským výběžkem do **Świdnice**. První bod programu – návštěva tamního dřevěného barokního luterského kostela – stejně nemohl začít dřív,

¹ Při používání českých názvů polských měst budu nedůsledný; Vratislav místo Wrocław zní nepřirozeně, Požívat polské názvy s českou diakritikou se mi nelíbí, a tak často zůstanu u polských názvů, avšak samozřejmě s českým skloňováním (vč. gramatických rodů; Poznań tedy budu skloňovat jako femininum, i když v polštině je to maskulinum). *Krakov, Olštýn a Varšava* budu psát česky, *Gdynia* dostane i v nominativu českou koncovku, tedy *Gdyně*.

protože v kostele probíhala bohoslužba. Pravda, byli bychom bývali si mohli prohlédnout dříve exteriér kostela. Na prohlídku tam čekalo více lidí, nicméně náš průvodce pan **Stanislaw Folwarczny**² (bilingvní, býval místostarostou Českého Těšína) to zařídil, že jsme nečekali a úžasný interiér dřevěného barokního kostela jsme si prohlédli téměř bez čekání. Habsburkové na nátlak Švédů dovolili luterský kostel postavit; nesměl však být stavěn z trvanlivého materiálu (z kamene) a doba stavby nesměla přesáhnout jeden rok (trvala 10 měsíců, od 23.8.1656 do 24.6.1657). Jak interiér, tak exteriér nás nadchly. Kostel je obklopen nevelkým hřbitovem, který jsme vnímali jako příjemný park.

Nadšení šwidnickým kostelem jsme ani nevzpomněli, že se nacházíme v místech, odkud pocházela Anna Svidnická, třetí manželka Karla IV. To bylo ovšem ještě před reformací a hluboce před obdobím baroka. Po odjezdu ze Świdnice jsme očekávali příjezd do více než půlmilionové **Wrocław**i, původně západoslovanského sídliště, ve středověku součásti Českého království, která se však během historie stala součástí

² V senátních volbách 2022 kandidoval v okrese Frýdek-Místek za koalici Spolu (nominován ODS); postoupil do druhého kola, kde nad ním jeho soupeř MUDr. Zdeněk Matušek (za ANO a ČSSD) těsně (51:49) zvítězil.

Pruska a pak sjednoceného Německa, a až na základě dohodnuté hranice Odra-Nisa po druhé světové válce připadla západoslovanskému Polsku.

Ač Wrocław není daleko od ČR, nikdy jsem tam nebyl, a ani jsem o návštěvě tohoto města neuvažoval. Spokojil jsem se s tím, že jsem se cestou z Varšavy v roce 1975 na tamním hlavním nádraží probudil a spokojeně zaregistroval, že je tam vysoká prosklená střecha a zřejmě několik nástupišť. Proto mě prohlídka Wrocławu velice mile překvapila. Páteří Wrocławu je Odra, kde na **Tumském ostrově** začíná v 10. století historie města.

Wrocław byla, podobně jako mnohá další polská města, zvláště ta, která patřila před válkou k Německu, za druhé světové války z velké části zničena. Mnohé historicky cenné stavby byly po válce obnoveny, tedy postaveny znovu. Musí za tím být fantastické úsilí, nadšení a množství práce.

Odra je dominantou Wrocławu

Hlavní náměstí

Panorama raclawické bitvy

Návštěva Wrocławu měla tři části: společnou prohlídku, která pak plynule přešla v individuální, a na závěr společnou návštěvu panoramatu bitvy u Raclawic (vesnice asi 20 km severoseverovýchodně od Krakova).

Raclawické panorama je panoramatický obraz o délce 115 m a výšce 15 m zobrazující bitvu u Raclawic během Kościuszkova povstání namalovaný skupinou malířů pod vedením Jana Styky a Wojciecha Kossaka v letech 1893–1894; nacházel se

původně ve Lvově, po druhé světové válce byl převezen do Vratislavi a od roku 1985 je vystavován ve speciálně pro tento účel postavené rotundě na Novém Městě. ([https://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_\(m%C4%9Bsto\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_(m%C4%9Bsto)))

Při společné prohlídce jsme byli na **Tumském ostrově**, u katedrály, před níž je nápadná socha Karla Wojtyły – papeže Jana Pavla II., prošli se po oderském nábřeží, zašli k hlavní budově univerzity – a tam jsme se "osamostatnili, neboť už jsem tempu prohlídky přestával stačit. Procházeli jsme se wrocławským Starým Městem, a také jsme tam poseděli na předzahrádce jedné menší kavárny při kávě.

Bez osvěžujícího a odpočinkového posezení by prohlídka města něco chybělo

Vidět Raclawické panoráma na závěr prohlídky bylo sice zajímavé, nicméně pro nás jsou historické bitvy tématem dost vzdáleným. – Neděle byla plná hezkých a zajímavých dojmů a na sklonku odpoledne jsme se už těšili na odpočinek v hotelovém pokoji v **Poznani**. Moderní jednoduše stavěný hotel Lechicka severně od centra naše očekávání splnil.

Místo našeho prvního noclehu v Polsku Jan Pavel II. na poznaňském Tumském ostrově Jeden z kostelů na Tumském ostrově

Poznaňská katedrála

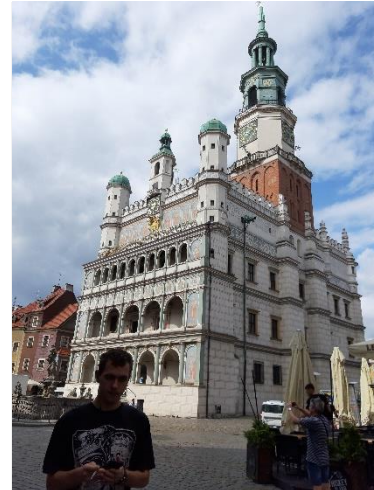
V podzemí katedrály na Tumském ostrově

Model katedrály

Hrad

Radnice

V centru Poznaně

Vstup do jedné restaurace

Prohlídku Poznaně jsme začali na **Tumském ostrově** – nejde o omyl, Tumský ostrov má nejen Wróclaw (na Odře), nýbrž i Poznaň (na Wartě). A i v Poznani na něm začíná historie města. Mohutná katedrála má přístupné podzemní prostory, v nichž je instalována expozice připomínající počátky města. Katedrála není jediným kostelem na ostrově. A je tu i pomník Jana Pavla II. Na návštěvníka zde dýchá jakási vznešená atmosféra. Příjemné chvíle v ní trávené však měly své časové omezení. Autobus nás odtud zavezl k centru města, kde jsme absolvovali s panem Folwarczным hezkou procházku, během níž nás zaujal především hrad (zcela nepoškozený, protože byl po válce nově postavený). Rád jsem se podíval na poznaňské tramvaje a nepřišli jsme ani o poznaňskou specialitu – polední souboj dvou kozlů (figurek) na věži poznaňské radnice.

Z Poznaně jsme zamířili na sever do dalšího historicky významného města, do **Toruně**. Autobus nás zavezl na velké parkoviště pod centrem města na pravém břehu řeky Visly. Podél Visly je v Toruni zachované opevnění, na jehož východím konci stojí *křížácký hrad*, či vlastně zřícenina, tak jak byla na památku dávných časů po válce znovu vybudovaná. Jako v jiných městech, i v Toruni jsme absolvovali společnou prohlídku, po níž byl dán rozchod s přesně určeným místem a časem srazu. Toruň má zřejmě dva hlavní symboly; jsou jimi perník (podobně jako v Pardubicích) a Koperník. Hezky jsou svázány předponou ko-, kterou jsme si během zájezdu (v Olštýně) ještě připomněli v souvislosti s goniometrií.

Prohlídku Toruně jsme začali průchodem branou v hradbách, při procházení městem jsme zamířili k východu, zastavili se u Koperníkova rodného domu, prohlédli jsme si zmíněný obnovený křížácký hrad a zamířili západně na Staroměstské náměstí.

Toruňské opevnění

Koperníkův dům

Křtitelnice, kde byl
M. Koperník pokřtěn

Kostel svatých Janů

Křižácký hrad

Mezi Koperníkovým rodným domem a křižáckým hradem trochu delším zastavením byl *kostel Svatých Janů*, rozlehlá a vysoká stavba v poměrně husté zástavbě, což je překážkou pro fotografování. Kterým Janům je kostel zasvěcen, nevím. Nepochybuji o Janu Evangelistovi a Janu Křtiteli. Představuji si klidně i Jana Zlatoústého. Ale Jan Nepomucký a Jan Sarkander mezi ony Jany snad nepatří. Či jde o Sv. Jany obecně, aniž by byla jejich množina nějak vymezena, obdobně, jako je míněn svátek Všech svatých? Každopádně je to pozoruhodný název kostela. A kostel je pozoruhodný i svými hodinami na věži, kde velká ručička jako nápadnější a důležitější ukazuje hodiny a malá méně důležitý údaj – minuty. Toto řešení mělo pomoci posádkám námořních lodí, které po Visle do Poznaně zajížděly, získat pohotově základní časovou orientaci. V kostele Sv. Janů byl roku 1473 pokřtěn Mikuláš Koperník.

Luterský kostel v Toruni

Odpočinek na Staroměstském náměstí

Pejsek s kloboukem zdobí Toruň

Sešli jsme se na západním kraji centra, kde jsme si prohlédli moderní parkovou oblast s fontánami a odtud společně šli asi 200 m podle Visly k parkujícímu autobusu, který nás, spokojené a unavené, odvezl do hotelu *Antares* na severozápadě přístavního města **Gdyně**, kde jsme strávili dvě noci, takže jsme v úterý ráno nemuseli hned balit kufry na cestu.

Zpočátku jsme se snažili na zájezdy jezdit s jedním kufrem; na časově delší zájezd do Pobaltí jsme měli kufr skutečně ohromný. Přešli jsme ovšem k tomu, že jsme vozili každý svůj kufr, opatřený kolečky; můj býval větší a bývala v něm i jakási zásoba nápojů (samozřejmě nealkoholických), jinak jsme společně věci do kufrů rozdělili tak, jak bylo místo.

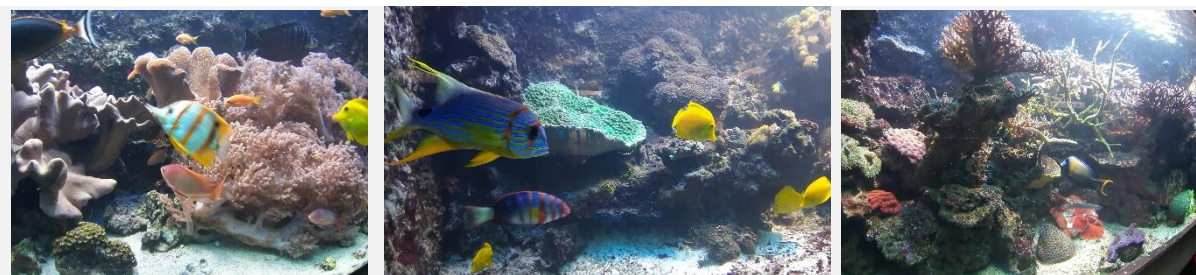

Gdynia, hotel Antares

Úterní dopoledne jsme měli strávit ve Gdyni. Na rozdíl od ostatních navštívených měst, majících bohatou historii, Gdyně se z malé obce v město proměnila mezi světovými válkami, když zde byla jediná možnost vybudovat polský námořní přístav; západněji už bylo Německo a na východ na svobodné město Gdaňsk navazovalo Východní Prusko. A tak návštěva Gdyně byla zaměřena na moře a téměř celá proběhla na jakémsi molu nesoucím název *Alej Jana Pawla II* (snad tam časem nějaké stromy vyrostou). Na jeho severní straně kotvily různé lodi, tvořící jakési muzeum lodí pro osobní dopravu (možnost některou navštívit jsme nevyužili). Na konci "Aleje" stojí veliká budova bohatého a zajímavého Gdynského akvária, kde jsme strávili několik hodin, a než jsme došli na Kościuszkovo náměstí na západním konci Aleje Jana Pawla II, navštívili jsme z jihu přiléhající Středoměstskou pláž a na ní velkou příjemnou restauraci se samoobsluhou.

Lodě v Aleji Jana Pawla II

V gdyňském akváriu

Odpoledne jsme měli příležitost strávit v přírodě. Autobus nás dovezl do města **Łeba**³ ke konečné stanici turistického vláčku a jím jsme dojeli na konečnou stanici do oblasti velikých *písečných dun*. Tam jsme se měli projít, přes ohromnou masu písku dojít k moři, pak asi 2 km jít podle moře a odbočit zpět na vláček, ovšem nikoli na konečnou, nýbrž na průběžnou zastávku u druhou světovou válku připomínajícího Muzea odpaliště raket, jemuž jsme ovšem zvláštní pozornost nevěnovali (restaurace s večerovým švédským stolem byla atraktivnější).

Písek, písek, písek, ...

³ Ač není daleko od Gdyně (asi 70 km), mezi světovými válkami Łeba patřila už do Německa..

Poznáme, kde odbočit?

K vláčku jsme trefili

Evi u jezera Łebsko

Pískem jsme šli bosi. Dostali jsme pokyny, kudy jít, a šli jsme individuálně (my s Evi samozřejmě spolu). Bylo to poněkud napínavé. Dokážeme poznat, kde z pláže odbočit? A sejdem se u vláčku všichni? – Vše dopadlo dobře, u vláčku jsme chvíli čekali, a tak jsme se zašli podívat na druhou stranu komunikace, kde bylo velké jezero **Łebsko**, do kterého se vlévá řeka **Łeba**; propojení s mořem jsem na mapě nenašel, a tak předpokládám, že mezi ním a mořem voda prosakuje. V městě Łeba jsme měli zajištěnou večeři formou švédského stolu ve velké a už hodně obsazené restauraci, kde jsme rádi využili možnost sednout si na terase. Bylo tam moc příjemně, ale jen do příchodu deště. Pak jsme se nějak vešli dovnitř, abychom ještě využívali širokou nabídku lahůdek.

Po dobré večeři následoval nocleh v hotelu Antares, jehož poloha na severu Gdyně se nám teď hodila, a pak balení kufrů a odjezd. Čekala nás prohlídka Hlavního Města (Miasta Głównego). Nešlo ještě o Varšavu, teď jsme neměli opustit *Trojměstí*⁴, jen z moderní severní Gdyně jsme se přemístili do historického **Gdaňsku**. Tam nejstarší část, která by se přirozeně mohla nazývat Staré Město (angl. překlad Old Town), nese název **Głównie Miasto**. Nedaleko od něj jsme vystoupili z autobusu, orientační tabule

nám potvrdila, že jdeme správně, a za Zeleným mostem přes řeku Motławu, do níž vjíždějí i námořní lodě, jsme historickou, po válce obnovenou Zelenou branou vešli na *Długi Targ* (Dlouhé náměstí), což je jakýsi gdaňský Václavák, ovšem s přílehavěji zvoleným jménem. Jím jsme prošli na západ k Dlouhé ulici, a ta nás zavedla k západním branám Hlavního Města, které jsou hned tři za sebou (směrem z města: Zlatá brána, věž vězení, Horská brána [Brama Wyżinna]), za války těžce poničené (je tam k vidění poválečná fotodokumentace – hrůza) a po válce obnovené. Za branami jsme už viděli moderní Gdaňsk s městskou hromadnou dopravou. My jsme se však do Hlavního Města vrátili, chodili jsme už užšími ulicemi s kavárničkami a prodejny jantaru a jantarových ozdob. Zamířili jsme k velkému Mariánskému kostelu; já jsem ovšem už hodně potřeboval na WC; v blízké restauraci

⁴ Polohou prostřední, velikostí nejmenší město z Trojměstí – Sopoty, jsme minuli.

by za jeho použití na mně chtěli v přepočtu přes 100 Kč, a tak jsem zamířil do Dlouhé ul. na veřejné WC, a tím jsem o kus prohlídky Mariánské baziliky přišel. To už patří k věku.

Po Staré Motławě plula loď velmi připomínající tu, již jsme viděli v Gdyni

Zlatá brána

Procházka Hlavním Městem

Nabídka jantarových šperků

Z Hlavního města jsme zamířili na sever do Śródmieścia (nějak nenacházím český ekvivalent), cestou jsme prohlíželi různé zajímavé stavby, kromě kostelů to byla i tržnice, až jsme dorazili ke **kostelu Sv. Brigity** (Św. Brygidy), který hrál důležitou roli ve společensko-politickém dění počátkem 80. let 20. století. Působil zde P. Henryk Jankowski, pověřený duchovní péčí pro stávkující dělníky Gdaňských loděnic.

jantarový oltář

V kostele Sv. Brigity

Památník J. Popieluszki

Kostel Sv. Brigity

Polední občerstvení v Gdaňsku

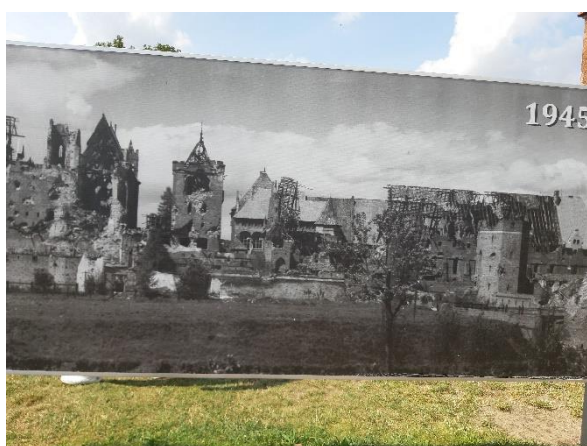
Gdaňsk se stal centrem protikomunistického hnutí Solidarity a probošt P. Henryk Jankowski jeho výraznou osobností, o čemž svědčí i jeho pomník před kostelem Sv. Brigity. Pomník jsme viděli, i když nám průvodce říkal, že jsou snahy, aby byl odstraněn. H. Jankowski dostával pro významnou farnost četné sponzorské dary a leccos nasvědčuje, že je začal zneužívat pro osobní potřebu. A k tomu přibylo i obvinění z pedofilie. Zřejmě se dostal do výše, v níž to morálně nezvládl.

Dominantou interiéru kostela Sv. Brigity je moderní *jantarový oltář*, dokončený v prosinci 2017. Přípomínek komunistického útlaku z posledního desetiletí komunistické éry je tam celá řada. Pomník či památník kněze Jerzyho Popiełuszki⁵ ve mně oživil vzpomínky na to, co jsem četl ve *Słowo Powszechnem*, které jsem odebíral a jehož zpravodajství za komunistů bylo zřejmě hodně svobodné.

Po prohlídce kostela Sv. Brigity jsme měli volno, která jsme využili k procházce městem a k polední siestě, při níž jsme společně snědli jednu "zapiekanu" (obložené a zapečená půlbageta), na níž jsme si pochutnali, a pak zašli na kávu do Piwné ulice, oplývající spíše občůdky s jantarem než pivem. Místo srazu u autobusu jsme našli snadno díky jeho poloze na nábřeží Staré Motławy. S Gdaňskem jsme se rozloučili a

⁵ Používám polskou genitivní koncovku (podobně u krakovského malíře Jana Matejki). **Blahoslavený Jerzy Popiełuszko** (14. září 1947 Okopy u Suchowoli – asi 19. října 1984) byl známý polský římskokatolický kněz spojený se Solidaritou a umučený příslušníky komunistické tajné policie. Hrob má ve Varšavě.

zamířili k rozlehlému křižáckému hradu **Malbork** z konce 13. století, těžce pobořenému Rudou armádou v r. 1945 a více méně znovu postavenému. Je to obdivuhodné, jak Poláci obnovu památek zvládli. Absolvovali jsme prohlídku hradu, jejíž součástí bylo i hradní muzeum jantaru, a měli jsme i dost času projít si různá místa individuálně. Zajímavé bylo ústřední vytápění horkým vzduchem průduchy v podlaze. Nevím, jak starý tento systém byl (před destrukcí Sovětskou armádou), ale dočetl jsem se, že velké rekonstrukce kvůli napoleonským (a dalším) válkám probíhaly prakticky celé 19. století a protáhly se až do roku 1945! (To není faktoriál, ale vyjádření mého údivu; myslím ovšem, že kdyby to byl faktoriál, zasloužilo by ono několikastránkové číslo údiv ještě větší.)

Po zásahu Rudé armády 1945

Dnes

Na nádvoří

Topení v podlaze

Hradní kuchyně

Příjemným zakončením prohlídky hradu byla večeře v útulné hradní restauraci. Po ní jsme se ještě pokochali pohledem na hrad při večerním chládku a odjeli autobusem do místa našeho dalšího noclehu – do **Olištyna**.

V hradním muzeu jantaru

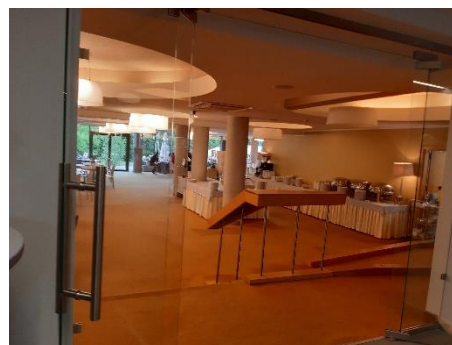

Večeře

Večerní loučení s Malborkem

Bydleli jsme v útulném hotelu kdesi na vnější (snad východní) periferii tohoto města s necelými dvěma sty tisíci obyvatel. Po večeři jsme už byli, a tak jsme se uložili k spánku, abychom druhý den vyrazili k **Mazurským jezerům**, aniž bychom museli balit kufry, neboť nás zde čekala ještě další noc, a před ní také večeře.

Hotel v Olštýně (vlevo i s naším autobusem)

Když jsme dorazili do obce **Ruciane-Nida**, kde začínala naše plavba lodí po dvou Mazurských jezerech, dávalo se do deště, takže jsme byli rádi, že jsme si s sebou vzali bundy. Déšť byl slabý a přerušovaný, plavba velmi příjemná, bylo zajímavé pozorovat další lodi a rekreační zařízení na březích. Jezera nemají stejně vysoko hladinu, takže jsme mezi nimi propluli plavební komorou. Před ní byl nízký most, kvůli němuž se muselo snižovat horní patro lodi. Druhé z projížděných jezer bylo jezero **Śniardwy**, největší na Mazurské jezerní plošině. U něho je významné letoviště **Mikolajki**, kde naše jízda lodí končila.

Evinka si oblíbila fotografování mobilem, a tak jsem kromě svého Canonu používal i její Sony. Na rozdíl od fotoaparátu se mobil nedá pověsit na ruku, a tak pro fotografování během cesty po jezeře se Evi ráda vrátila k Sony; představa pádu mobilu do jezera byla dost děsivá.

Průjezd plavební komorou

Průvodce p. Folwarczny relaxuje při jízdě lodí

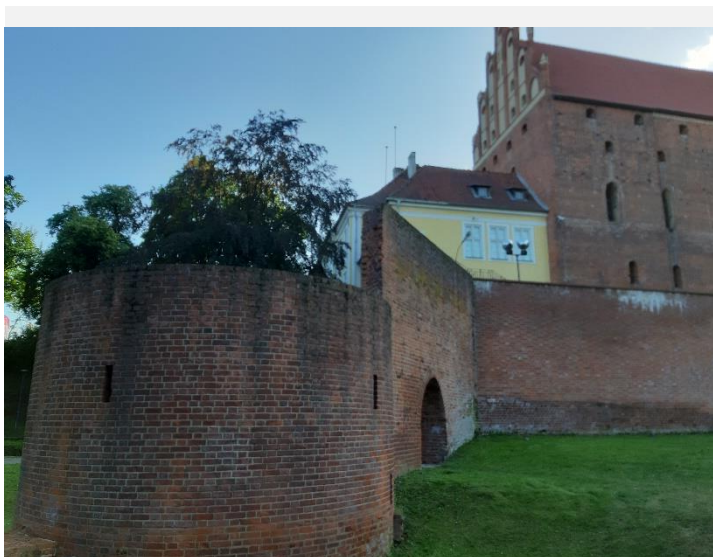
Luterský kostel sv. Trojice v Miložajkách

V Mikołajkách jsme měli nějaký čas volno k občerstvení a procházce. Mile nás překvapilo, že v restauracích (či na restauracích) jsme viděli nápisy odkazující k Česku (dále to připomene jedna fotka z Olštýna). Občerstvili jsme se v restauraci společnou porcí dobré polévky a pak v kavárně opět společným velkým zákuskem a kávou. Větší

obědy by byly nerozumné. Snídaně se švédským stolem byly vydatné, a od úterka jsme měli i zajištěné večeře.

Při procházce jsme zavítali k poměrně velkému luterskému kostelu⁶. Přilákal nás už jeho hezký exteriér a s velkým potěšením jsme využili toho, že jsme mohli vejít a prohlédnout si i interiér.

Čtvrteční program jsme zakončili prohlídkou **Olštýna**. V bráně jsem si všimnul zbytků tramvajových kolejí. *Tramvajová doprava* v Olštýně funguje, ale nejezdí už přes staré centrum. Vzpomínám na rozlehlý hrad, který je ve svahu a hlavní vchod je nahoře; blízko něj je Koperníkův pomník (vedle něj je evangelický kostel) a dále pak náměstí s radnicí, u níž jsou neobvyklé sochy ženským postav. Na náměstí je pochopitelně hojně restaurací, o náměstí kousek na druhou stranu než hrad je katolická katedrála Sv. Jakuba apoštola.

Hrad

Brána se zbytky tramvajové trati

Na náměstí

⁶ Před 2. světovou válkou toto území patřilo k východnímu Prusku.

Po společné prohlídce jsme měli rozchod, při němž jsme navštívili Koperníka, drogerii, kde jsem si koupil dobrou ústní vodu, která mi pomohla zbavit se nepříjemné bolesti dásně pod mými zuby, a pak jsme chtěli zajít na skleničku vína. Nepořídili jsme. Restaurací bylo v centru hodně, ale všechny byly pivně orientované. Víno bychom tam asi bývali dostali, ale kdoví, jaké by bylo; neviděli jsme nikoho, kdo by je konzumoval. A tak jsme strávili příjemnou chvíli s pivem.

České pohostinství má dobré jméno

I goniometrická funkce má svůj dům

Po setkání s Koperníkem následovalo občerstvení

Stavba, která mě zaujala, ač nebyla nijak architektonicky zajímavá, byl poměrně moderní dům, mezi jehož prvním a druhým patrem byl dvakrát nápis s názvem funkce z Fourierova rozvoje sudé periodické funkce⁷.

V olštýnském hotelu jsme strávili příjemné chvíle u čtvrtěční večeře, nočního odpočinku a páteční snídaně, načež jsme zamířili na jih do hlavního města Polské republiky⁸, do **Varšavy**. Z autobusu jsme vystoupili na nábřeží Visly pod Zámekem na jeho východní straně krátce před polednem.

⁷ COSINUS

⁸ Zdůrazňuji, že jde o celou Polskou republiku, poněvadž jedno Hlavní Město jsme v Polsku už navštívili – v Gdaňsku.

Varšavský zámek od Visly

Pamatuji si Zámek, jak jsem jej viděl r. 1975. Tehdy už byl "dostavený", ovšem obnova interiérů ještě nezačala. Teď jsme měli, tuším, že asi na 15. hodinu, domluvenou jejich hromadnou prohlídku. Než jsme zámek navštívili, absolvovali jsme společnou prohlídku varšavského Starého Města, prošli jsme se i po hradbách, prohlédli si barbakán. Cesta vedla o kolem rodného domu Marie Skłodowské – Curieové, byli jsme i u jejího pomníku. Cestou městem mě zaujala moderní celkem honosná budova Luteránského centra. Před návštěvou zámku jsme zašli do cukrárny na kávu a džus, který byl na místě čerstvě připravený z pomerančů. Takový nám dali a patřičně vysoce účtovali. A při tom postrádal toužebně očekávanou nízkou teplotu!

Hradby

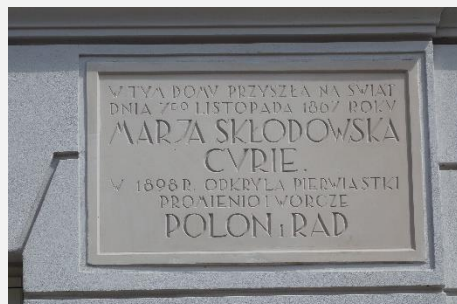

Barbakan

Zámek, do něž jsme vstoupili ze západního průčelí, nás prováděl místní hodně upovídaný česky mluvící průvodce. Celá obnova zámku a celého Starého Města je úžasné dílo! U některých staveb ve městě chyběla dokumentace a posloužily obrazy; některé z nich jsme viděli v zámku.

Rodný dům Marie Skłodowské

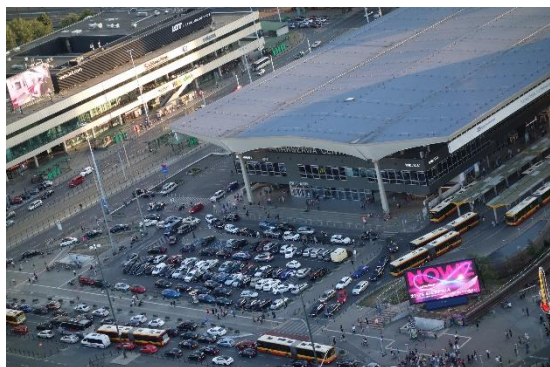
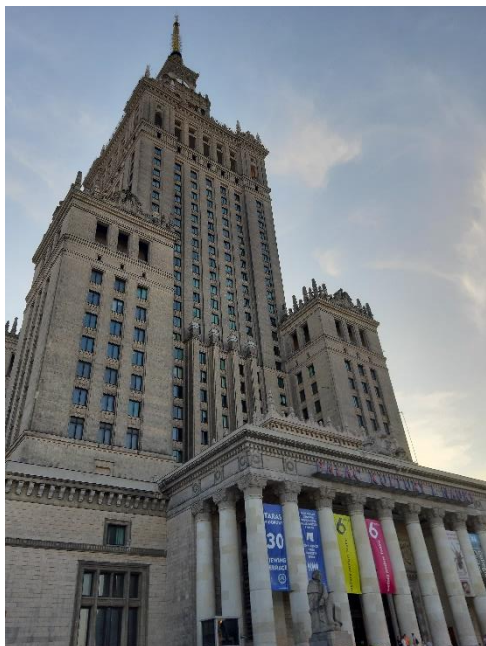
Její pomník

Po prohlídce Zámku jsme si ještě prohlédli významné stavby na *Krakovském předměstí* (to není městská čtvrť, nýbrž ulice jižně od západní fronty Zámku) a zamířili k západu, abychom prohlídku Varšavy zakončili návštěvou vyhlídkového ochozu (30. patro, výška 114 m) **Paláce kultury a vědy** (Palac kultury i nauki, PKiN), majícího připomínat moskevskou Lomonosovovu univerzitu; nám Čechům pak připomíná především podbabský hotel Internacionál. Vyhlídka na všechny strany nám umožnila vytvořit si představu o současné Varšavě – žádný kopec nám v tom nepřekážel.

Od PKiN nás autobus odvezl na jih od centra k trojici hotelů patřících systému Best Western, nesoucích názvy po slavných Dumasových mušketýrech. Pro nás byly připraveny večeře, nocleh a snídaně v hotelu Portos. Všechny tři hotely jsou hodně

velké, a v tom našem byli ubytovaní účastníci jakési velké akce, snad šlo o sjezd zahraničních Poláků. Někteří hosté byli v krojích. Snídani měli domluvenou zhruba na stejnou dobu jako my, a tak sobotní snídane proběhla ne tak klidně, jak bychom si byli bývali přáli, ale dobrá byla a jí posílení jsme vyrazili na poměrně dlouhou cestu na jih do Krakova.

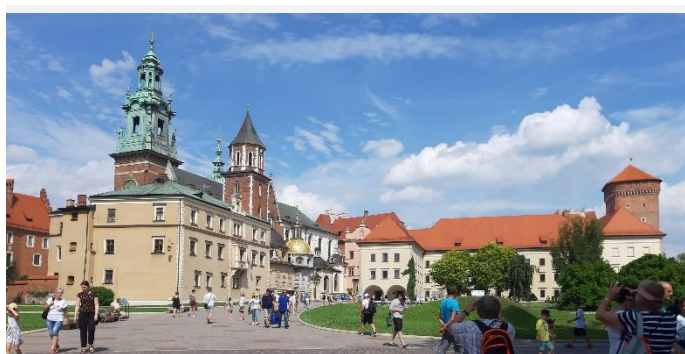
Varšavské nádraží Śródmieście

Palác kultury a vědy a pohledy
ze 30. patra

Cestou jsem vzpomínal na večerní cestu vlakem z Krakova do Varšavy, kterou jsem absolvoval v mrazivém listopadovém pondělku r. 1975. Tehdy byla tma, nicméně velká města Kielce a Radom jsem registroval. Silnice, po níž jsme jeli, se jim vyhýbala, ale ze silničního značení bylo vidět, že jsme jim blízko. Do **Krakova** jsme přijeli od severu a projeli jsme po západním okraji Starého Města k parkovišti u Visly pod Wawelem (tedy na jihu centra), kde začínal i končil náš sobotní poznávací program zaměřený na Staré město včetně zámku Wawel. Hlavním nedělním programem pak měla být městská část Kazimierz, která na jihovýchodě navazuje na historické Staré Město.

Krakov jsem navštívil při služební cestě do Varšavy v roce 1975 a byli jsme tam s Evinkou, Jitunkou a Radunkou někdy koncem 80. let (Petrunka byla na škole v přírodě). Ani při jedné z těchto návštěv nebylo možno si Krakova nějak užít. V listopadu 1975 klesaly denní teploty pod $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$, což nevytvářelo vhodné podmínky pro poznávání krás města. A při zmíněné rodinné návštěvě jsme si zajistili dva noclehy v hotelu Piast v Českém Těšíně a v prostředním dni jsme chtěli do Krakova dojet ráno přímým rychlíkem z Budapešti (výchozí stanice byla asi ještě někde jižněji na Balkáně). Ukazatel na nádraží neukazoval konkrétní hodnotu zpoždění, nýbrž shora neomezený interval "přes 480 minut". To bychom ani "na otočku" nestihli zpáteční spoj. A tak jsme se rozhodli jít na osobák do Cieszyna (polského Těšína) a s několika přestupy do Krakova dojet. K cestě se nějaká menší zpoždění přidávala, a tak nám nakonec na Krakov zbyly sotva dvě hodiny, během nichž jsme absolvovali jen procházku přes Hlavní náměstí kolem Sukiennic a Mariánského kostelu k Wawelu.

Wawel

Sobotní poznávací procházku jsme zahájili výstupem od jihozápadu do rozlehlého areálu zámku **Wawel**. Prohlíželi jsme především exteriéry, avšak prošli jsme tamní katedrálou s hrobem prezidenta *Lecha Kaczyńského* (*1949) a jeho manželky, kteří zahynuli spolu s Polskou delegací při leteckém neštěstí r. 2010 u ruského Smolensku. Sešli jsme pak na severovýchodním okraji, kde začala prohlídka Starého Města, bohatého především církevními stavbami – kostely a kláštery. Cestou nám p. Folwarczny dával různé tipy na program v době rozchodu. Krakovské Staré Město je obklopeno parkem, který vznikl na místě bývalých hradeb, z nichž se na severním okraji zachoval úžasný Barbakan, kolem nějž jezdí několik tramvajových linek, takže jsem měl příležitost se na ně podívat. U Barbakanu jsme vyšli kousek mimo Staré Město k pomníku Jana Matejki. Muzeum Jana Matejki jsme pak navštívili v neděli.

Jan Alojzy Matejko (30. července 1838 Krakov – 1. listopadu 1893 Krakov) byl nejslavnější polský malíř, tvůrce monumentálních obrazů s historickou tematikou a bitevních scén. Matejkovi prarodiče byli čeští zemědělci v Roudnici u Hradce Králové. Otec František Xaver Matějka byl rodákem z Hradce Králové a v Haliči působil jako vychovatel a učitel hudby. Zpočátku pracoval u rodiny Wodzických v Koscielnikách (dnes součást Nové Huty) a později se přestěhoval do Krakova, kde uzavřel manželství s Kateřinou Rosbergovou, pocházející z polsko-německé rodiny zámožných sedláků. ■ Jan byl jejich devátým dítětem z celkem jedenácti. Již od raného dětství projevoval nevšední výtvarné nadání, což mu umožnilo postup do vyšších tříd, jelikož v téměř všech ostatních předmětech propadal. Nikdy se nenaučil žádný cizí jazyk a těžce bojoval i s polštinou. (Podle Wikipedie)

Rozsáhlý park poskytoval příjemné příležitosti k relaxaci. A k dobré pohodě přispěly i pohledy na řeku Vislu a její okolí. Po příjemném programu jsme se již těšili na večeři a noční odpočinek v hotelu na jihu města.

Neděli jsme začali prohlídkou Kazimierze, kdysi samostatného města, které se stalo součástí a dnes administrativně dokonce patří do stejného městského obvodu jako Staré Město, k němuž přiléhá na jihovýchodě. Východní část Kazimierze je židovská, západní křesťanská (katolická). Wikipedie uvádí 7 synagog a 4 katolické kostely. Z toho jsme viděli jen část, něco jen z exteriéru, jedna z původních synagog slouží jako velice příjemný antikvariát, kde jsem se s radostí registroval portrét Dr. L. L. Zamenhova⁹. Starobylý charakter židovské části Kazimierze je zdůrazněn i ulicemi s hrubou dlažbou a bez chodníků.

Z procházky Kazimierzí

Jedna ze synagog v Kazimierzí

Zahrádka kavárny (se šicími stroji)

⁹ 1859-1917, polský oční lékař, tvůrce esperanta.

Tržiště v Kazimierzi

V antikvariátě (v býv. synagoze)

Z židovské části Kazimierze jsme pokračovali do křesťanské části. Její charakter je jiný; snad až do roku 1800 mezi nimi byla zeď (tedy berlínská zeď nebyla ničím originálním). Prohlídku Kazimierze jsme zakončili na volně přístupném prostranství kláštera Paulánů, kterému dominuje *Oltář tří tisíciletí* (z r. 2008). Jeho symboliku neznám, ale rozhodně jedním z jejích motivů je smíření. Kromě bohoslužeb se u něj konají i kulturní akce pod širým nebem.

Kazimierz: kostel s klášteřem

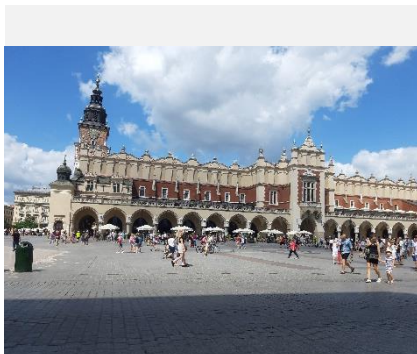
Radnice

Oltář tří tisíciletí

Na pomezí Kazimierze a původního Starého Města jsme dostali rozchod, během něhož jsme si ještě trochu prošli Krakov, rádi jsme zaregistrovali barokní evangelický kostel Sv. Martina, zašli na jednoduchý oběd do jedné z restauračních zahrádek na Hlavním náměstí u kostela Sv. Vojtěcha, odkud jsme měli pěkný výhled na Sukiennice¹⁰ a mohli pozorovat koňmi tažené drožky s turisty, navštívili výstavu obrazů v prvním patře Sukiennic, nahlédli do velkého Mariánského kostela a navštívili Dům Jana Matejki, kde kromě jeho obrazů bylo zajímavé vidět i zařízený interiér.

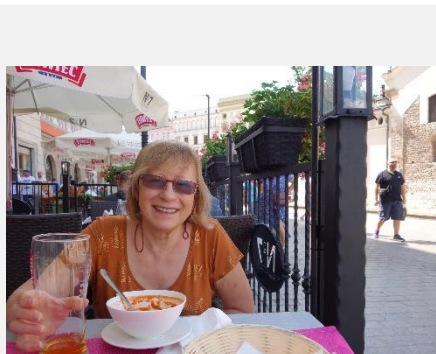
¹⁰ Původně tržnice uprostřed krakovského Hlavního náměstí.

Sukiennice

Oběd

Galerie v 1. patře Sukiennic

V Matejkově domě

Maxipohár

Na závěr jsme zašli do cukrárny, kde si Evinka objednala úžasný zmrzlinový pohár, který ovšem měl dvě vady: jednak nebylo v možnostech jednoho člověka jej sníst (Evince jsem pomohl), jednak jsme na něj tak dlouho čekali, že už na jeho vychutnání nezbyl dostatek času (spolehl jsem na svou orientační schopnost a plán města – šli jsme na sraz u autobusu bez časové rezervy). Jdouce na autobus jsme se sešli s jedním bloudícím účastníkem zájezdu a dorazili jsme na místo odjezdu včas i s ním; asi měl štěstí, že nás potkal (a vlastně jsme je měli všichni, protože bychom bývali museli na něho čekat).

Z Krakova nás už čekala jen cesta domů. Po polském území proběhla bez problémů, zato na našem, v okolí Ostravy, jsme museli jet po objízdne trase vedlejšími silnicemi, kde se tvořily nepříjemné kolony. Brňáci i my Pražáci jsme je vzali jako sice nepříjemný fakt, avšak bez dalších následků. Mezi účastníky zájezdu byli však i Severočechi, kteří měli oprávněné obavy, že jim v Praze ujede poslední vlak, a tak skládající naději v moderní rychlovlaky vystoupili už v Olomouci a do Prahy odjeli vlakem. Nakonec jsme v Praze byli ještě chvíli před půlnocí, takže jsme domů dojeli metrem a na ně sympaticky i v popůlnocní době navazujícím autobusem z Želivského.

Zájezd byl bohatý a zdařilý. Zvláště moje únava však v nás vyvolala představu, že jde o zájezd poslední. A byl, přestože jsme od rozhodnutí už se na žádný zájezd nepřihlašovat upustili. Na počátku roku 2020 jsme si vybrali na rozloučení s příjemným zájezdovým obdobím dvoudenní zájezd do Lužice. Na ten by bývaly měly moje síly stačit. Jenže přišla koronavirová pandemie a s ní náš zájezd padnul. A zhruba v době, kdy se měl konat, vyšetření ultrazvukem na urologii naznačilo mé zdravotní problémy, které pak počítačový tomograf potvrdil. Diagnózu znám, a myslím, že vzhledem k ní se cítím velice dobře. Ale můj geografický prostor se výrazně zmenšil. Vděčně na zájezdy vzpomínám a teď se těším z návštěv hezkých a zajímavých míst v pražském okolí. Je toho hodně, o čem jsem nevěděl či na co jsem se neuměl se zájmem dívat.